

Työmarkkinajärjestöjen esitys maan hallitukselle yritystoiminnan, työllisyyden ja toimeentulon turvaamiseksi korona-viruksen aiheuttamassa talouden kriisissä

Korona-viruksen seurauksena Suomen talous on ajautunut tilanteeseen, joka vaarantaa yritystoiminnan edellytykset, työllisyyden ja ihmisten toimeentulon. Tämän vuoksi työmarkkinoiden keskusjärjestöt ovat yhdessä tehneet esityksen maan hallitukselle tarvittavista toimista, joilla alennetaan työllistämisen kustannuksia, joustavoitetaan työlainsäädäntöä ja parannetaan työttömiksi tai lomautetuiksi joutuneiden palkansaajien sosiaaliturvaa.

Työnantajan eläkemaksujen tilapäinen alentaminen 910 miljoonalla eurolla

1. Yksityisen sektorin työnantajan työeläkemaksu

Alennetaan työnantajan TyEL-maksua tilapäisesti 2,6 prosenttiyksikköä. Tämä tarkoittaa tilapäistä poikkeamista maksumuutosten 50/50-säännöstä. Tilapäinen alennus toteutetaan mahdollisimman nopeasti, kuitenkin viimeistään 1.6.2020 ja se on voimassa 31.12.2020 saakka.

Yksityisen sektorin työnantajille tämä tarkoittaa 910 miljoonan euron kevennystä, jos voimaantulo on 1.6.2020. Maksun alentamiseen käytetään työeläkejärjestelmän emu-puskuria, joka on tällä hetkellä noin 7 miljardia euroa. Puskuri kartutetaan uudestaan korottamalla työnantajan maksua tilapäisesti vuosina 2022-2025 siten, että tilapäisen alennuksen vaikutus kompensoidaan kokonaan.

Työeläkevakuutusmaksujen maksamisen lykkäys

2. TyEL-maksun lykkäys 3 kuukaudella

Kannustetaan yksityisen sektorin työnantajia ja työeläkevakuutusyhtiöitä (sekä eläkesäätiöitä ja -kassoja) sopimaan eläkemaksun maksuajankohtien siirtämisestä 3 kuukaudella.

3. TyEL takaisinlainauksen helpottaminen

Parannetaan yritysten mahdollisuuksia maksaa työeläkevakuutusmaksunsa takaisinlainauksella siten, että Finnvera antaa yrityksille takaisinlainauksen edellyttämiä vakuuksia.

4. Työeläkeyhtiön asiakashyvityksistä pidättäytyminen

Kun tehdään helpotuksia työeläkeyhtiöiden vakavaraisuussäntöihin ja alennetaan työnantajien eläkemaksuja, niin siltä ajalta eläkeyhtiöiden on syytä pidättäytyä asiakashyvitysten maksamiselta.

Työlainsäädännön joustojen lisääminen yksityisen sektorin osalta määräajaksi 31.12.2020 saakka

Järjestöt toteavat, että lomautukset ja irtisanomiset ovat vasta viimeinen vaihtoehto. Ensimmäisessä on pyrittävä katsomaan löytyykö muuta työtä tai koulutusta. Koronan aiheuttamien taloudellisten ongelmien vuoksi edellä mainitulla tavalla ei kuitenkaan aina voida menetellä, siksi työlainsäädäntöön esitetään seuraavia määräaikaista muutoksia.

5. YT-lain vähimmäisneuvotteluaikojen lyhentäminen

Lyhennetään yhteistoimintalain vähimmäisneuvotteluaikoja lomautustilanteessa nykyisestä 14 päivästä ja nykyisestä 6 viikosta molemmista 5 päivään.

6. Lomautusoikeus koskemaan myös määräaikaista työsopimuksia

Laajennetaan lomautusoikeus koskemaan myös määräaikaista työsopimuksia samassa laajuudessa kuin se koskee toistaiseksi voimassa olevia työsopimuksia.

Lomautustilanteessa työntekijällä tulee olla oikeus työttömyysturvaan sekä oikeus purkaa työsopimus määräaikaaisuudesta huolimatta.

7. Lyhennetään lomautusilmoitusaikaa

Lyhennetään työsopimuslain mukaista 14 päivän lomautusilmoitusaikaa 5 päivään.

8. Täsmennetään mahdollisuutta lomauttaa ennen yt-neuvottelujen päättymistä

Työmarkkinakeskusjärjestöt ovat yhtä mieltä siitä, että koronaviruksesta aiheutuva yrityksen tuotteiden tai palveluiden kysynnän äkillinen ja voimakas heikkeneminen, jonka seurauksena yritykselle syntyy tarve lomauttaa merkittävä osa yrityksen työntekijöistä, muodostaa YTL 60 §:ssä säädetyn poikkeustilanteen. Arvio tehdään tapauskohtaisesti. Kun perusteita poiketa yt-velvoitteista ei enää ole, työnantajan on viivytyksettä käynnistettävä yt-neuvottelut.

9. Palkanmaksuvelvollisuus poikkeustilanteissa valtiolle

Jos työnteon estyminen johtuu viranomaisen tekemästä toiminnan keskeyttämistä koskevasta päätöksestä, palkanmaksuvelvollisuutta ei ole työnteon keskeytymisen ajalta. Tämän edellytyksenä on, että työntekijän ansionmenetys esteen ajalta, kuitenkin enintään 14 päivältä, korvataan täysimääräisesti valtion varoista.

Tilanteissa, joissa muun viranomaisen päätöksen takia työnteko estyy tai alle 12-vuotiaan lapsen koulu tai päiväkotiki on suljettu tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi, korvataan työntekijän ansionmenetys esteen ajalta täysimääräisesti valtion varoista.

10. Koeaikapurun laajentaminen

Sallitaan koeaikapurku myös tuotannollisella ja taloudellisella perusteella.

Samalla säädetään, että koeaikapurussa ei tule työttömyysturvan karenssia eikä omavastuupäiviä.

11. Takaisinottovelvollisuuden pidentäminen

Takaisinottovelvollisuuden pidentäminen 9 kk:een, jos työntekijä on irtisanottu tähän sopimukseen sisältyvien määräaikaisten työlainsäädännön muutosten aikana.

Lomautetuksi tai työttömäksi joutuvan toimeentuloturvan vahvistaminen määräajaksi 31.12.2020 saakka

12. Työttömyysturvan parantaminen

Työttömyysturvan omavastuupäivät poistetaan. Työttömyysturvan enimmäisaika ei kulu lomautusten aikana.

Työttömyysturvan muutokset voimaan takautuvasti 16.3.2020 alkaen.

Täsmennetään työttömyysturvalainsäädäntöä siten, että työntekijällä on oikeus työttömyyspäivärahaan myös silloin, kun lomautuksesta on sovittu.

13. Työssäoloehdon lyhentäminen

Jos työssäoloehto ei muutoin täyty, työssäoloehto on 13 viikkoa niissä työsuhteissa, jotka ovat alkaneet 1.1.2020 jälkeen ja päättyvät viimeistään 31.12.2020.

14. Työnantajan ilmoitusvelvollisuus lomauttamistaan työntekijöistä

Työnantajan on lähetettävä vähintään 10 hengen lomautuksista TE-toimistolle ja etuuden maksajalle ryhmälomautusilmoitus.

Ilmoitus pitää sisällään lomautettavat työntekijät sekä lomautuksen alkamis- ja päätymispäivät. Ilmoituksessa mainittujen työntekijöiden katsottaisiin rekisteröityneen työttömäksi työnhakijoiksi. Työtön tekee etuuden maksajalle työttömyyspäiväraha-hakemuksen ja etuus maksetaan, jos hakemus on työnantajan ilmoittamien lomautuspäivien mukainen. Lomautettu voisi halutessaan rekisteröityä erikseen työttömäksi TE-toimistoon ja saada TE-toimiston palveluita.

15. Lomautuspäivärahojen rahoituksen turvaaminen

Valtio osallistuu lomautuspäivärahojen rahoitukseen määräaikaisesti vuoden 2020 loppuun saakka rahoittamalla ansiopäivärahan peruspäivärahaa vastaavan osuuden.

16. Työttömyyskassojen toimintakyky ja etuuksien ripeä maksatus turvataan kaikissa tilanteissa.

Valtio varautuu tukemaan vuoden 2020 aikana 20 miljoonalla eurolla työttömyyskassojen toimintaa erikseen sovittavien periaatteiden mukaan.